

**RUORI OPINTO-
OHJAUKSEN
TYÖKALUNA
9.2.2024**

**JAANA HEIKKINEN
OPINTO-OHJAAJA
AMMATTIOPISTO LUOVI**

Hyvän ohjauksen kriteerit

Ohjaus huomioi oppijan kokonaistilanteen

Ohjaus on oppijälähtöistä ja vuorovaikutteista

Ohjaus on saavutettavaa ja monikanavaista

Ohjaus on monialaista yhteistyötä

Ohjaus on yhdenvertaista, tasa-arvoista ja eettisesti kestävä

Ohjaus tukee siirtymävaiheen yhteistyötä

Ohjaus tukee urasuunnittelutaitoja

Ohjaus edistää vaikuttavaa työelämäyhteistyötä

Petri Niemi, erityisasiantuntija, OPH:

”Ohjauksen tulisi vahvistaa oppijan toimintakykyä, laajentaa hänen toimintahorisonttia ja edistää hänen valmiuksiaan tarttua avautuviin mahdollisuuksiin. Ohjauksen tulee olla siis asiakaslähtöistä, ennaltaehkäisevää ja oikea-aikaista. Tämä edellyttää erilaisten ohjaustarpeiden tunnistamista”

Opetushallitus järjestää keväällä 2024 ammatillisen koulutuksen järjestäjille tapahtumia ammatillisen koulutuksen erityisen tuen ajankohtaisista kysymyksistä ja ERITYINEN TUKIVOIMAVARAKSI – Arviointi ammatillisen koulutuksen erityisestä tuesta, Karvi 2021, kehittämissuosituksista.

Pe 9.2. klo 12.30–14.00 [Teema: hakeutumisvaiheen kehittämissuosituksiset](#)

Ti 19.3. klo 12.30–14.00 [Teema: tuen tarpeiden tunnistamisen kehittämissuosituksiset](#)

Pe 19.4. klo 10.30–12.00 [Teema: tuen toteuttamisen kehittämissuosituksiset](#)

Ti 7.5 klo 12.30–14.00 [Teema: työpaikalla oppimisen kehittämissuosituksiset](#)

Ti 28.5. klo 12.30–14.00 [Teema: osaamisen arvioinnin mukauttamisen ja ammattitaitovaatimuksista ja osaamistavoitteista poikkeamisen kehittämissuosituksiset](#)

<https://www.oph.fi/fi/tapahtumat/2024/erityinen-tuki-ja-vaativa-erityinen-tuki-ammattillisessa-koulutuksessa>

KARVIN TULOKSIA....

Ohjaus ja tuki koulutuksen nivelvaiheissa ja siirtymissä

Ohjauksen ja tuen tehtävänä on:

- tukea nuorten itsetuntemuksen kehittymistä,
- lisätä tietoisuutta erilaisista jatko-opintovaihtoehdoista ja työelämästä,
- tukea valintojen ja päätösten tekemisen oppimista ja valmiutta kohdata elämän muutostilanteita,
- tukea nuoria jatko-opintoihin hakeutumisessa sekä uusiin opintoihin kiinnittymisessä.

MITEN VASTAAMME YKSILÖLLISIIN TUEN JA OHJAUKSEN TARPEISIIN?

(Lue ajatuksia; Heinonen, Olli-Pekka. 2021. Eletään ihmisiksi. Yhteisöllistä viisautta etsimässä. Tammi.)

TARVEPERUSTAINEN KOKONAISVALTAINEN OHJAUSYHTEISTYÖ NIVELVAIHEISSA

OHJAUKSESTA....

Hyvän ohjauksen periaatteitamme erityisen tuen tarpeen oppijoiden kanssa:

- Yhteistyö ja ohjauksen pitkät kaaret
- Kohtaaminen ja sopivien askelten periaate (lähitavoite?)
- Ohjauksen ja opiskelun oikea-aikaisuus ja yksilölliset ratkaisut
- Kokonaisvaltainen, oppijan elämäntilanteen huomioiminen, huoltajayhteistyö ja yksilölliset ohjaustarpeet
- Toimintakykyajatteluun perustuva tuen ja ohjauksen tarpeen tunnistaminen
- Osallisuus, kokemuksellisuus, vertaisuus
- Tiedonsiirto (tarvittavat tiedot) ja erityisen/ vaativan erityisen tuen dokumentaatio (tutustu hakuohjeisiin)

KUN KOHTAAMME,
OLETHAN SILLOIN LÄSNÄ
JA KUUNTELET

SAANHAN OLLA
OMA ITSENI JA
MINUT
HUOMIOIDAAN
YKSILÖNÄ

RIITTÄVÄN
VARHAIN JA
SOPIVIN ASKELIN
ETENEMINEN

SAANHAN MYÖS
VAIHTAA
MIELIPIDETTÄ, EIKÄ
KIIREHDITÄ
VALINTOJEN
KANSSA

TARVELÄHTÖINEN TUKI
JA OHJAUS TARKOITTA
SITÄ, ETTÄ ROHKAISET
ETEENPÄIN HAASTEISTA
HUOLIMATTA JA NIITÄ
OHITTAMATTA TAI
VÄHÄTTELEMÄTTÄ

MONIPUOLI-
SET KOKEMUKSET JA
NIISTÄ JUTTELEMINEN
SELKEYTTÄVÄT
SUUNNITELMIANI,
SAAN TIETOA

EREHDYKSET JA
SATTUMUKSET
KUULUVAT
ASIAAN

MIETITHÄN
KANSSANI, KETÄ
MUITA OTAMME
MUKAAN
KESKUSTELUIHIN

TARVITSEN ENEMMÄN
DIALOGIA KUIN
DIAGNOOSEJA, AUTATHAN
MINUA OMAN TARINANI
KERTOMISESSA JA TUEN
TARPEEN KUVAAMISESSA

MYÖS TOISTEN
NUORTEN KANSSA
KOKEMUSTEN
JAKAMINEN ANTAA
UUSIA AJATUKSIA

”Pysähdymme asian ja tilanteen äärelle”

Nivelvaiheen opinto-ohjauksen tavoitteena on mielestämme, että oppija...

tunnistaa omia kiinnostuksen kohteitaan, osaamistaan, valmiuksiaan, taitoja, joita haluaa itsessään kehittää

selvittää, onko itsellä mitään esteitä jollekin alalle kouluttautumiseen ja millä alalla hän voisi hyödyntää omia vahvuuksiaan

tekee opiskeluaan ja uraansa koskevia valintoja ja laatii itselleen sopivan ja toteuttamiskelpoisen jatko-opiskelusuunnitelman "askeleita" yhdessä

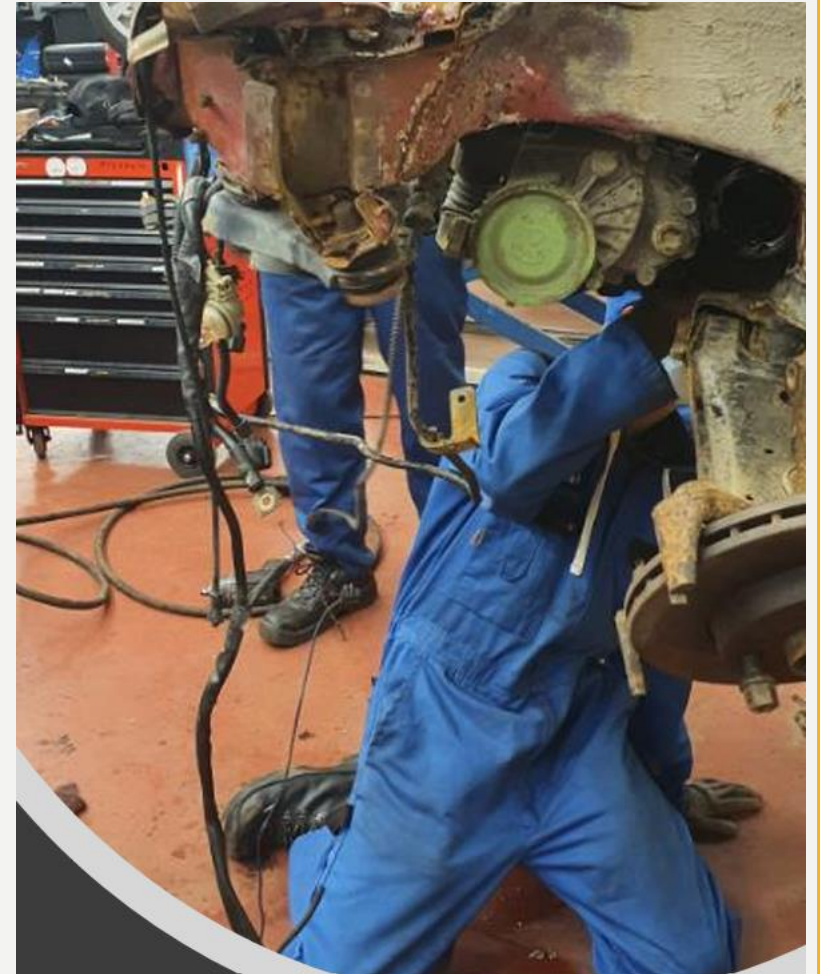
osaa hyödyntää tarpeen mukaan erilaisia ohjauspalveluja ja ohjausyhteistyömuotoja polullaan

hakeutuu itselleen sopivaan toisen asteen oppilaitokseen ja koulutukseen/ tutkintoon

löytää reittinsä oman elämänsä polulle ja etenee kohti omia yksilöllisiä tavoitteitaan (opinnot, tutkinto, jatko-opinnot, työllistyminen, muu elämä...)

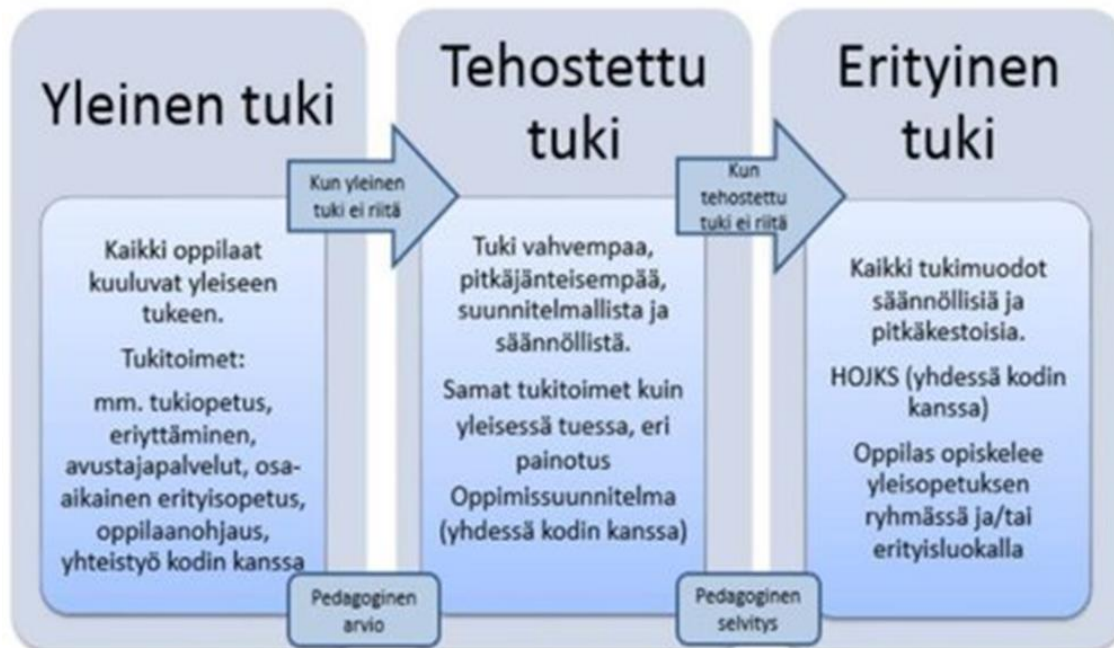
OHJAUSPALVELUT APUNA

- Toisen asteen oppilaitosten haku- ja neuvontapalvelut
- Erilaiset konsultaatiot
- Kohtaamisia ja ohjausta peruskoulun arjessa
- Huoltajille suunnattu neuvonta (esim. yhteishakuillat kouluilla)
- Oppilaitosesittelyt (paikan päällä tai etäyhteyksin)
- Ammatillisen koulutuksen tutustumispäivät ja vierailut
- Erilaiset ohjatut tutustumiset; AmisTET –jaksot, Amismaistikset ja koulutuskokeilut
- Yksilöllinen ohjaustapaaminen, ohjauskeskustelu, osallistuminen esim. oppilaan HOJKS –keskusteluun/ oppilaan kehityskeskusteluun
- Muita

ERITYISEN JA VAATIVAN ERITYISEN TUEN OPPILAAT PERUSKOULUSSA

Oppimisen tuki

- Perusopetuksessa erityisen ja vaativan erityisen tuen oppijoita on kaikilla tuen eri portailla. Oppilaat voivat opiskella yleisopetuksen ryhmässä, integroituna pienryhmiin, erityisopetuksen ryhmässä tai erityiskoulussa.
- Vaativa erityinen tuki ei ole neljäs tuen taso vaan keino, jolla voidaan annettavaa tukea tehostaa lapsen/ nuoren tarpeita vastaavaksi.
- Kuka, miten ja missä vaiheessa teidän oppilaitoksessa tunnistetaan oppilaiden (vaativan) erityisen tuen tarpeita?

NIVELVAIHEEN OHJAUKSEN TAVOITTEENA ON, ETTÄ ERITYISEN TUEN OPPIJA LÖYTÄÄ YKSILÖLLISIÄ POLKUJA TYÖELÄMÄÄN

2024 yhteishaun haku-aika on 20.2.–19.3.2024.

- Ohjausyhteistyö ja ohjauspalvelut
- Hakuohjeet
- Yksilöllinen jatkosuunnitelma

Hakeutuminen vaativana erityisenä tukena järjestettävään ammatilliseen koulutukseen:

- yhteishaku
- jatkuva haku
- opiskelupaikan osoittaminen

Tuva –koulutus (tavoitteena tutkinto-opiskelu)

HOKS → omat yksilölliset tavoitteet ja suunnitelmat niiden saavuttamiseksi

Tutkinto-opiskelu

HOKS → omat yksilölliset tavoitteet ja suunnitelmat niiden saavuttamiseksi

TELMA -koulutus

HOKS → omat yksilölliset tavoitteet ja suunnitelmat niiden saavuttamiseksi

Mietityttääkö sinua jokin opintojen suunnitteluun liittyvä asia?

Mistä toimeentulo opiskelun aikana?	∨
Tarvitsen opiskeluun henkilökohtaista ohjausta	∨
Asuminen opiskelupaikkakunnalla	∨
Matkustaminen opiskelupaikkakunnalle	∨
Miten saan järjestymään yksilölliset palveluni opiskelun aikana?	∨

ERITYINEN TUKEI-VAATIVA ERITYINEN TUKEI

Opiskelija voi tarvita erityistä tukea, mikäli hänen opiskelu- ja toimintakykynsä edellyttää **pitkäaikaista ja säännöllistä** tukea oppimiseen ja opiskeluun. Erityistä tukea tarjotaan silloin, kun yleisen tuen keinot eivät ole riittäviä tavoitteiden saavuttamiseksi, vaan tuen tarve edellyttää **yksilöllisempää**, pitkäaikaisempaa ja **suunnitelmallisempaa** tukea ja vaikuttavuuden seuranta.

Opiskelu- ja toimintakyky vaihtelee paitsi elämäntilanteen ja kehittymisen myötä myös erilaisissa ympäristöissä ja tehtävissä. Sen vuoksi erityisen tuen tarvetta arvioitaessa on syytä pohtia aina **myös erilaisiin oppimisympäristöihin liittyvät tekijät**. Kenties opiskelija ei tarvitsekaan erityistä tukea, jos oppimisympäristöt valitaan yksilöllisesti tai saadaan kohtuullisin toimin saavutettaviksi.

Ammatillisen koulutuksen lainsäädännön mukaan opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen, jos hän oppimisvaikeuksien, vamman, sairauden tai muun syyn vuoksi **tarvitsee** pitkäaikaista tai säännöllistä erityistä oppimisen ja opiskelun tukea tutkinnon tai koulutuksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

KOULUTUKSEN JÄRJESTÄJÄ ARVIOI YHDESSÄ OPISKELIJAN KANSSA, miten opiskelu- ja toimintakykyä heikentävät syyt vaikuttavat oppimiseen ja opiskeluun kyseisessä oppimisympäristössä ja työ- tai opiskelutehtävissä. Tätä arviointia tulee tehdä koulutuksen tai tutkinnon osa kerrallaan. Erityistä tukea voi saada kaikissa ammatillisissa oppilaitoksissa.

VAATIVA ERITYINEN TUKEA AMMATILLISESSA KOULUTUKSESSA

Suomen laki sanoo vaativasta erityisestä tuesta näin:

Vaativan erityisen tuen tehtävän saaneen koulutuksen järjestäjän tehtävänä on järjestää koulutusta opiskelijoille, joilla on vaikeita oppimisvaikeuksia taikka vaikea vamma tai sairaus, joiden vuoksi opiskelija tarvitsee yksilöllistä, laaja-alaista ja monipuolista 64 §:ssä tarkoitettua erityistä tukea.

Mitä vaativa erityinen tuki on ja mitä se tarkoittaa opiskelijan arjessa? Vaativaa erityistä tukea tarvitsevien joukosta löytyy monenlaisia tarinoita.

Katso animaatio! **luovi.fi**

<https://www.youtube.com/watch?v=GC2FubxRaQw>

Vaativa erityinen tuki Luovissa

Luovissa saat opinnoissasi ja työllistymisessäsi yksilöllistä tukea ja ohjausta. Vaativan erityisen tuen palveluja voivat olla:

Henkilökohtainen oppimisen tuki

- Ammatillinen erityisopetus
- Tehostettu opinto- ja uraohjaus
- Ohjaushenkilöstö oppimisen tukena
- Tarvittaessa henkilökohtainen ohjaaja
- Tehostettu ohjaus työelämässä tapahtumaan oppimiseen
- Oppimisen apuvälineet ja digitaaliset ratkaisut
- Yksilölliset oppimateriaaliratkaisut

Opetusjärjestelyt

- Opintojen yksilölliset tavoitteet
- Tarvittaessa mukauttaminen ja/tai poikkeaminen
- Monipuoliset opetusmenetelmät
- Yksilölliset aikajärjestelyt
- Saavutettavat oppimisympäristöt ja oppimateriaali
- Pienryhmäopetus
- Etä- ja hybridiratkaisut opetuksen järjestämisessä
- Arviointimenetelmien monipuolisuus

Hyvinvointia tukevat palvelut

- Opiskeluhyvinvointia tukevat yksilö- ja ryhmämuotoiset palvelut
- Ohjaus opinsosiaalisissa eduissa
- Asumisen ohjaus
- Yhteisöllisyyttä ja osallisuutta tukevat ryhmät ja vapaa-ajan palvelut
- Sisäinen ja ulkoinen verkostoyhteistyö

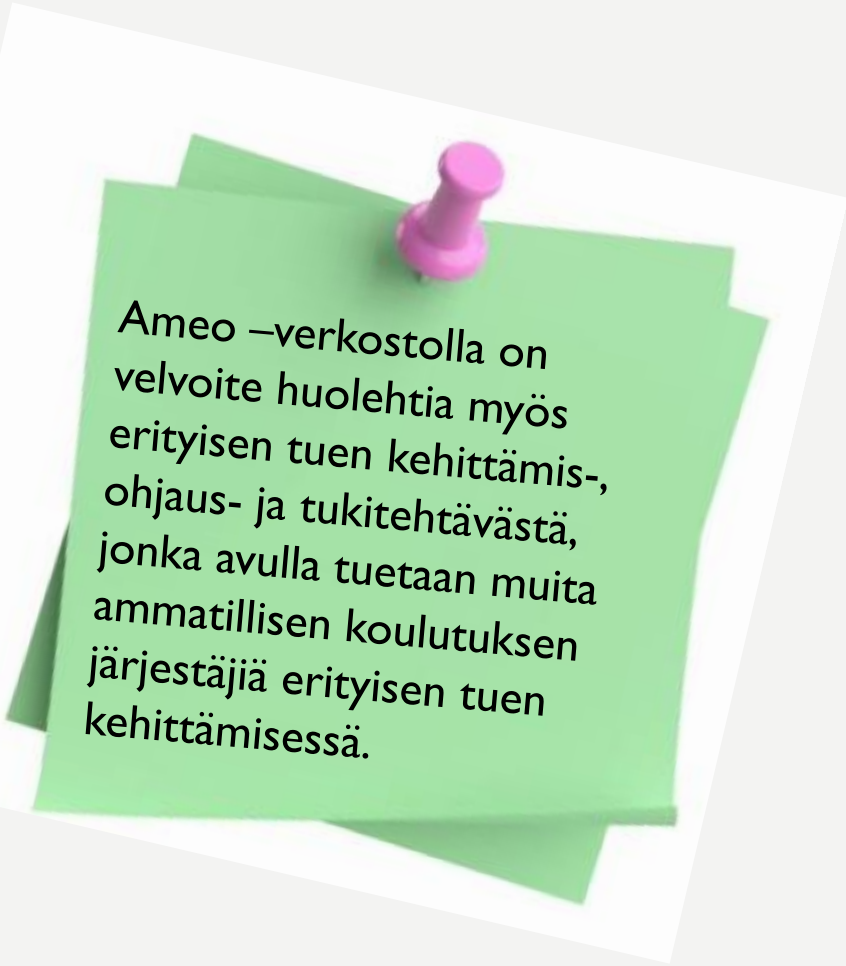
Monialainen työskentely verkostojen kanssa

- Huoltajat
- Kuntakohtaiset opiskeluhoillon palvelut
- Sosiaalitoimi ja vammaispalvelut
- Nuorisotoimen palvelut
- Asumispalvelut
- Terveystuon ja erikoissairaanhoidon palvelut
- Työvoimapalvelut
- Kuntoutus- ja terapiapalvelut
- Peruskoulut
- Toisen asteen oppilaitokset

 Ameo

-OPPILAITOKSET

- <https://luovi.fi/tutustu-ja-hae-luoviin/luovi-opiskelupaikkana/>
- <https://www.livesaatio.fi/opintojen-tuki>
- <https://www.spesia.fi/koulutus/kaytannonlaheista-koulutusta/>
- <https://www.kiipula.fi/>
- <https://optimaedu.fi/>
- [Etusivu - Aitoon koulutuskeskus \(aikk.fi\)](#)

Ameo –verkostolla on velvoite huolehtia myös erityisen tuen kehittämis-, ohjaus- ja tukitehtävästä, jonka avulla tuetaan muita ammatillisen koulutuksen järjestäjiä erityisen tuen kehittämisessä.

Vaativan erityisen tuen järjestämisen rajattu tehtävä on seuraavilla koulutuksen järjestäjillä: Suomen Diakoniaopisto – SDO oy, Savon koulutuskuntayhtymä (Savon ammattiopisto), Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä (JEDU), Rovaniemen koulutuskuntayhtymä (Lapin koulutuskeskus REDU) sekä Koulutuskeskus Salpaus -kuntayhtymä.

ERITYISOPETUKSEN PERUSTEESTA KOHTI TOIMINTAKYKY -AJATTELUA

AMEO oppilaitoksissa vaativan erityisen tuen arviointi perustuu hakeutujan tai opiskelijan taustatietoihin, sekä esim. ohjauspalveluissa saatuun tietoon hakijan toimintakyvystä. Maailman terveysjärjestön (WHO) ICF-luokitus antaa viitekehyksen toimintakyvyn kuvaamiselle ja arvioinnille suhteessa siihen tutkintoon tai koulutukseen, johon hakeutuja hakee tai jossa opiskelija opiskelee. Opiskelijan opiskelu- ja toimintakyvyn arvioinnissa havainnointi, hakeutujan tai opiskelijan kanssa toimiminen, oppijan itsearviointi ja asiantuntijoiden laatimat toimintakykyarviointit ovat keskeisiä vaativan erityisen tuen kuvaamismenetelmiä.

AMEO -oppilaitoksissa on käytössä ammatillisen koulutuksen toimintaympäristöön laadittu RUORI-arviointimenetelmä, joka tuottaa merkittävää lisätietoa tuen tarpeen määrittelyyn ja opintojen suunnitteluun.

Erityisen ja vaativan erityisen tuen tarpeen tunnistaminen ja kuvaaminen → erityisopetuksen perusteesta kohti toimintakykyajattelua

RUORIn neljä osa-aluetta

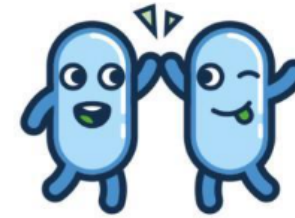
Voimavarat

- Kiinnostus ja motivaatio opiskeluun ja urapolun suunnitteluun
- Jaksaminen ja vireystila
- Stressinhallinta
- Itseluottamus
- Minäkuva

Oppimis- ja työskentely- valmiudet

- Lukeminen ja kirjoittaminen
- Peruslasku- toimitusten tekeminen
- Uusien asioiden oppiminen
- Oppimisen ja työskentelyn vaatima terveydentila
- Kädentaidot
- Visuaalinen hahmottaminen
- Keskittyminen
- Tehtävien tekeminen

Yhteistyötaidot

- Käyttäytyminen ja tunteiden ilmaiseminen
- Ryhmässä työskentely
- Vuorovaikutustaidot
- Ohjeiden, sääntöjen ja aikataulujen noudattaminen

Arjen ja asumisen taidot

- Itsestä huolehtiminen
- Vuorokausirytmii
- Arkiaskareista huolehtiminen
- Asiointi ja rahankäyttö
- Liikkuminen paikasta toiseen
- Harrastus tai muu mielekäs vapaa- ajantoiminta

Lue lisää; <https://luovi.fi/luovi-kumppanina/ruori-arviointimenetelma/>
Linkki RUORI videoon; <https://youtu.be/7EtVbtu3lSE>

RUORI TEHDÄÄN YHDESSÄ OPPIJAN KANSSA

- Kerron miksi ja miten toimintakykyä kuvataan ja mihin sillä pyritään
- Sovimme yhdessä ketkä siihen osallistuvat ja valitsemme arviointiin sopivan toteutusmuodon
- Kuvaamme yhdessä toimintakykyä arjen havaintojen, keskustelujen ja yhteistoiminnan perusteella
- Muodostamme yhdessä kokonaiskäsityksen tilanteesta ja rohkaisen oppijaa omien vahvuuksien tunnistamisessa sekä hänelle haastavien asioiden sanoittamisessa esim. Vetovoimala-korttien avulla

Valitse tilanteeseen sopiva RUORI-työkalu

- **RUORI-itsearviointi**
RUORI-itsearvioinnissa vastataan omaa opiskelu- ja toimintakykyä koskeviin kysymyksiin. Itsearvioinnin voi tehdä myös yhdessä, esimerkiksi opettajan, huoltajan tai muun tukihenkilön kanssa.
- **Itsearviointi RUORI-pelillä**
RUORI-peliä pelaamalla voi arvioida omaa opiskelukykyään ja erityisen tuen tarvettaan motivoivassa ja innostavassa pelillisessä ympäristössä tietokonetta, tablettia tai kännykkää käyttäen. Ääniohjattu peliversio soveltuu hyvin myös sellaisille vastaajille, joilla on haasteita luku- ja kirjoitustaidossa.
- **RUORI-asiiantuntija-arviointi**
RUORI-asiiantuntija-arvioinnin avulla kuvataan ohjattavan toimintakykyä sekä tuen ja ohjauksen tarvetta eri oppimis- ja toimintaympäristöissä tehtyjen havaintojen ja yhteistoiminnan perusteella. Moniammatillisuus lisää arvioinnin luotettavuutta.
- **RUORI-ohjauskeskustelulomake**
RUORI-ohjauskeskustelulomaketta voidaan käyttää toimintakyvyn yhteisessä tarkastelussa sekä ohjattavan tavoitteen asettelussa ja jatkosuunnitelmien laatimisessa. Keskustelun tukena voi käyttää aiemmin tehtyä RUORI-itsearviointia tai RUORI-asiiantuntija-arviointia. Ohjauskeskustelun yhteenvedo voi käyttää myös tuen tarpeen dokumenttina esimerkiksi toisen asteen opiskelijavalinnassa.

RUORIN KÄYTTÖMAHDOLLISUUDET LUOVISSA

1. RUORI hakeutumisvaiheessa

RUORI on käytössä Luovissa hakeutumisvaiheen palveluissa (Koulutuskokeilut, AmisTet, tutustumispäivät) sekä opiskelijavalinnassa, jossa RUORI-asiantuntija- / ohjauskeskusteluyhteenvetoa käytetään yhtenä virallisena hakemuksen liitteenä. Luoviin hakija voi valmistautua valintaan liittyvään haastatteluun/ ohjauskeskusteluun tekemällä RUORI -itsearviointin.

2. RUORI opintojen aikana

Opintojen aikana RUORilla käytetään HOKS-työkaluna opiskelijan ja opetus- ja ohjaushenkilöstön valmistautuessa suunnitelman laadintaan. Lisäksi Luovissa pilotoidaan parhaillaan RUORIn seuraavaa kehittämiskohdetta ns. mRUORilla, joka sisältää myös menetelmäsuositukset, laajemmassa HOKS-viitekehityksessä. Asuntolatoiminnassa RUORilla käytetään asumisen tuen tarpeen arvioinnissa.

3. RUORI jatkosijoittumisen ja URA-ohjauksen toteutuksessa

RUORIn avulla on mahdollista arvioida opiskelijan toimintakykyä eri oppimisympäristöissä, kuten työpaikoilla ja saada tietoa siitä, millaista tukea ja ohjausta opiskelija tarvitsee työelämässä oppimiseen ja miten RUORIssa esiin nousseita taitoja ja vahvuuksia voidaan hyödyntää uraohjauksessa. RUORilla käytetään jonkin verran tiedon siirrossa palvelun järjestäjältä toiselle ja työelämätoimijoiden suuntaan.

4. RUORI Luovin asiantuntijapalveluiden tuotteena

RUORI on yksi Luovin asiantuntijapalvelujen tuote, jota levitämme koulutusten ja konsultaatioiden kautta opetus- ja ohjausalan toimijoille Suomessa ja ulkomailla.

LINKKEJÄ, VINKKEJÄ

- <https://ameo.fi/> ja <https://opintopolku.fi/konfo/fi/sivu/erityinen-tuki-ammattillisessa-koulutuksessa>
- https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/Karvi_3023.pdf (Karvi arvioinnin tulokset opinto-ohjauksesta)
- <https://vanhempainliitto.fi/> (Kesy –kortit, Syke –kortit)
- <https://luovi.fi/luovi-kumppanina/ruori-arviointimenetelma/> (RUORI ja Vetovoimala –kortit, laaja materiaalipankki ohjaukseen)
- <https://luovi.fi/wp-content/uploads/2021/03/vetovoimala-ohjausmalli-saavutettava.pdf>
- <https://luovi.fi/hankkeet/nopo/> (ohjauspalvelukuvauksia, NOPO –ohjauksen toimintamallikuvaus)
- <https://kvps.fi/wp-content/uploads/2020/04/yksilokeskeisen-suunnittelun-tyovalineita.pdf>
- <https://opike.fi/tuote/spotti-opinto-ohjausta-selkokielella/> (Spotti)
- <https://www.sttinfo.fi/tiedote/vaativaa-erityista-tukea-saavat-ammattiin-opiskelevat-arvostavat-opettajien-huomiota?publisherId=3747&releaseId=69962142>
- <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161647/OKM%202019%2023%20Ammattillisen%20koulutuksen%20vaativa%20erityinen%20tuki.pdf>
- <https://uefconnect.uef.fi/tutkimusryhma/vaativa-tuki-ja-monialainen-yhteisty-ollektiivi-vamos/> (Vaativa monialainen tuki, yliopistotutkija Noora Heiskanen, Itä-Suomen yliopisto)
- <https://blogs.uef.fi/tuudet-materiaalipankki/vaativaerityinentuki/>